

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

SUPT DIRECȚIA UNUI COMITET

ABONAMENTUL ANUAL
În țară . . . 10 lei
În străinătate 12 »

O crisă în viața universitară: Studenți vechi și studenți noi

II.

În timp de vre-o zece cinsprezece ani schimbări mari s'aũ petrecut în ceia ce privește purtarea, felul de ocupație, simțirile și părerile în cele mai multe lucruri ale studențimii noastre. Aceasta o vede oricine — studenții înșiși poate mai puțin decit alții —, de și mai nimeni n'o spune, — între altele și pentru că această prefacere, între atitea prefaceri de toate zilele, pare un lucru fără însemnătate. Cind pot fi aduse în discuție, la ațitea puncte de vanitate și de interes ale deosebitelor personalități sau deosebiților oameni foarte obișnuiți cari se cred personalități, cind partidele se spurcă și se încaieră cu atita avint, ce să-ı mai pese cuiva de ceia ce se petrece în sufletul unor tineri ce nu și-au desăvîrșit încă ființa?

Totuși asemenea schimbări sînt cu mult mai vrednice de luare aminte decit atitea din celelalte. Nimeni n'ar cuteza să spuie că starea noastră de astăzi e pe deplin multămitoare, și ai fi îndreptățit chiar să spuie că e rea. Rea în ceia ce privește multe elemente materiale din viața unui popor. Dar mai ales rea în ceia ce privește sufletul, care e astăzi foarte adesea un suflet de neîncredere, de batjocură, un suflet de lingușire și de ocară, după împrejurări, și acestea toate fiindcă e un suflet nearmonios, schilod, și un suflet strimt, iubitor numai de sine, lipsit de puterea de a admira, de abnegația ce trebuie pentru a se supune unui mai mare, de virtutea cea înaltă a jertfei.

Celor de astăzi mai totdeauna li propoveduiești în zadar. Urmărirea interesului, mulțămirea biruinții, bucuria clevetirii și a faptei rele îi stăpînesc cu desăvîrșire. În ochii lor nu poți trece decit drept un naiv care n'are cu ce-și pierde vremea sau drept un șiret care se slujește de vorbe mari. Cutare care-ți dă încuviințarea lui, e numai un om politic, care ar fi în stare să recunoască și maniacului de

la Mărcuța însușirea de Împărat al planetei Jupiter. Altul va spune peste câteva momente tocmai ce ți-a spus ție lui Y, care ți-ar scoate ochii, dacă ai fi numai în mina lui, și aceasta o face fiindcă e bine să ai mulți prieteni. Supt strigătele de aclamație ale tinerelului de colo trebuie să descoperi glasul discret al unui interes care cere să fie mulțămît; de nu i-l vei descoperi, e păcatul tău dacă vei fi hui-duit de dinsul. Și așa mai departe. Crengi moarte, care se taie.

Dar dacă acei tineri cari nu sînt încă în rîndurile de luptă și de pradă, dacă acei ce se pregătesc încă pentru viață, vor fi altfel, — atunci trecutul întreg va putea fi îngropat, îngropat de viu cu cită viață se mai zbate într'insul.

*

Și sînt altfel. Studentul lui Caragiale, Rică Ventureanu, e mult mai rar astăzi decît în vremurile bune, și e așa încît nu-l vei mai recunoaște. Odată generosul adolescent trăia numai în gîndul că veghiază asupra altarului națiunii; sabia lui de mucava era oricînd în stare să «distrugă tirania» în lăuntru, iar în afară să realizeze unitatea neamului românesc. Una, două, trei, — avem Transilvania. Patru-cinci-șese, iată și Bucovina. — Domnule, domnule, strigă gîfînd din urmă un cetățean care știe ce poate tinerețea țerii, mai este Basarabia, și Banatul, și... — Stăi pe rînd... zici Basarabia? Șapte-opt-nouă. Lu-ați-o și-o puneți lingă celelalte!

O studens gloriosus!

Da, dar în anumite împrejurări, cînd cariera face cu ochiul, să fi văzut «gloriosul» cum știe să intre pe brînci, dacă nu-l vede nimeni decît stăpinul ce răsplătește și de recunoștința față de care se va scutura, de alminterea minii, batjocurîndu-l.

Astăzi Rică Ventureanu se îmbracă în costum cultural. E grav, dogmatic, vorbește numai în acele biiguiri abstracte pe care învățații le numesc *filosofeme*. Nu mai este: «cînd o națiune», ci: «orî-ce societate în cursul dezvoltării sale», etc. Iarășî, din literatura lui s'a dus curentul liric, învăpăiat, cu aripî și... cu urechi, mari amîndouă. Acuma poesia lui — căci poet trebuie să fie totuși! — e subtilă, modernă, plină de subînțelegeri și de neînțelegeri, — lucru rar, adus de departe, plătit scump.

Atunci ce e Ventureanu ăsta simbolist și sociolog, înnaînte de toate? Ce-l deosebește? Însușirile celui vechiu: credința în vorbe, lipsa de-săvîrșită a cunoștinții de sine și de alții, ușurătatea și grandomania, simțul genialității, care nu mai are nevoie de nimica. Mine, cu siguranță, el va fi un vulgar gheșefar. A lăsat la garderoba vieții

mantia de teatru, și de cele mai multe ori a rămas... fără nici-o haină pe dinsul. Căci îi ajungea mantia.

*

Pe lângă grandiosul Ventureanu model 1900 trece însă un alt tânăr. El a învățat totdeauna cu tragere de inimă și știe ce mare lucru, dar și ce puțin lucru, este a ști. El vrea să facă ceva de la el și caută drumuri, cu frică și cu sfială. Îl vezi cercetînd încet, pe cînd Ventureanu trece în goană de tragedie prinzîndu-și prin toți scaii și ciulinii marginile togei eroice. Une ori el vrea să afle un adevăr nou: nu unul mare, dintre cele ce se găsesc târziu pe culmi, ci unul modest, aproape de dinsul, care poate sluji însă celor puternici și îndrăzneți cari cearcă suișul. De multe, de foarte multe ori, el n'are însă ambiție științifică. Și nici chiar ambiție didactică, socială, pofta de a răzbate, de a întrece, de a se sui sus și de a trăi bine, — blidul de linte al generațiilor din urmă, care aū înțeles viața *porcește*. Iată ce ar vrea el: să afle un loc pe lume unde să poată fi folositor, și să muncească acolo într'atîta, încît să *ajungă* folositor în adevăr.

Veți zice, unde e acela? Și-l veți fi căutat între colaboratorii revistelor impodobite cu chipul «d-lui ministru Bădărău», între cuvîntătorii meetingurilor macedonice, între stîlpii de congrese. Acolo nu-l găsiți. Această ciudată și rară — și scumpă viețuitoare stă afund, în întunec, unde sînt și acele scoici grosolane, ce poartă mîrgăritare, acele scoici grosolane cu care el samănă.

Acesta nu e la teatru, el n'are nici-o haină de lepădat și nu va fi nici-odată cu pielea goală: îl veți găsi mai tîrziu într'un colț de provincie și, dacă-î veți fi uitat chipul, îl veți recunoaște după felul cum îi spun bunăziua copiii de școală ce trec pe lângă dinsul, învățătorul lor.

Iertați-mă, văd că am vorbit de studentul de la litere, de la științe, poate de la teologie (unde stăpînește însă pînă acum tipul teologului plecat și flămînd, care va face burtă). E oare mîrgenire de specialist, miopia profesorului care nu vede decît în Facultatea lui saū pe lângă dînsa? Se poate. Dar, cînd imi cercetez acum amintirile, în rîndurile pușinilor oameni foarte buni ce cunosc, mai că nu văd pe miostivul «doctor fără de arginți», binecuvîntare dumnezeiască pentru aceia între cari trăiește, pe cînd e așa de des candidatul de vînzător de sănătate cu cupea proprie, și nu văd de loc, dar de loc, pe

juristul științific și pe apărătorul celor mulți cu nevoi mari! Bine înțeles, nu văd eu: am experiență mică...

*

Acestălalt student merită multă silință, prin bunătatea, sărăcia și folosul lui. Înnainte de toate avem însă o mare datorie față de el: să nu-l strivim, să nu-l ucidem cu învățătura noastră.

Doamne, ce haos de cursuri și conferințe și seminare e o Universitate românească, și mai ales cea de la București! Sint patru secții la litere, sint alte orinduirii la științe, dar aceasta nu limpezește lucrurile. La urechea tinărului obosit de cușca de fier a liceului din care a ieșit, răsună necontenit, din gura profesorului care pîndește, înseamnă, strigă la catalog și pune note: «Învață, învață... Și asta și asta, și asta!»

El însă, acel tinăr, știe cum se învață și poate învăța și singur, *pe urmă*. Deocamdată gîndul lui e altul; el vrea să-l luminezi în tot cuprinsul științii; dacă poți, să-l luminezi în cuprinsul *vieții*; el vrea să-l îndrepti. Să-l îndrepti, nu trăgîndu-l de ham, tu într'o parte iar altul, numai pentru că-ți e dușman, în alta, zăpăcîndu-l și îngrozîndu-l. Ci să-i spuî cum ai învățat, ce crezi de ceia ce știi, cum îți închipuî viața și de ce o trăiești așa. Să-i spuî toate, cald și adevărat. Și să-l lași să aleagă.

Aceasta e datoria noastră.

N. IORGA.

BIRUITORUL

(FRAGMENT.)

*Incepe sa vijie codrul! Pe munți cade neagra furtună
Și țipete-aleargă prin aier. Grozav se întunecă cerul.
Pe frunțile norilor fulgeri clipeșc fioros. Și în noapte
Se-aude un geamăt de tunet... se-apropie ploaia în fugă!
Cu aripa-i umedă vîntul îmi dă peste față, și frunze
În foșnete largi, uriașe, — veșmîntul cel smuls al pădurii, —
Mă 'nvaluie, strîns ca un șarpe, apoi se destinde în slavă,
Și'n sunete lungi se azvîrle pe văi, de astupă izvoare.
Curînd ropotînd năvălește și pînza de ploaie, țesută
În fulgere-albastre, și-aduce un tunet de strigăte crunte.
Mugește tot codrul și vechiul copaci cîntă'n corul furtunii,
Spre cer vijelia de glasuri zvîrlînd-o 'nspăimîntătoare...*

Ah! urlă, furtună nebună, și furia-ți suflă-mi în față,
 Izbește-mă privirea cu ramuri spinoase și iuți ce răsună
 Și smulge-mă din umeri veșmîntul, inucăcă-mă'n poarne de ape,
 Voiu merge'mainte! Și pasul puternic propti-voiu în stîncă.
 De-ai face să curgă în ploii pocnitoarele trăsnete'n juru-mi!
 Prin pavăza-și de ideal nici săgeata de foc nu pătrunde,
 Nici urletul tău nu'nspăimîntă pe cel care-ascunde în pieptu-și
 Fierbîntea dorință de piscuri etern luminate de soare.
 ...Pe tronuri mărețe de aur staiu mîndri'mpărași ai luminii
 Și ramuri de finic întind celui noii razbătut printre dinșii.
 De-acolo se varsă iubirea pe lumea rămasă'n adîncuri,
 Și, cînd mari dureri se'mpiclesc pe pămînt, ca la sfînte icoane
 Din văile'n umbră se'ndreaptă toți ochii spre veșnica slavă...

G. VILSAN.

TUȘA RUXĂNDIȚA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În Cișmejiu, la *Buturugă*, cîntau lăutarii. În jurul meselor rotunde, înflorite de umbrele castanilor uriași, lumea bea bere într'o larmă veselă de glasuri.

La o masă stătea domnul Dumitrașcu, căpitan la pensie, cu familia, adecă: cucoana Polixenia, domnișoara Nina cu logodnicul dumisale, domnul sublocotenent Tiberiu Isăcescu, și *tușa Ruxăndița* — domnișoara Ruxăndița —, sora domnului Dumitrașcu, bătrînă și vopsită foc supt pălăria albă încărcată cu trandafiri roșii.

Domnișoara Ruxăndița, care numără acum cincizeci de primăveri, nu s'a măritat fiindcă-i rămăsese pensie destul de bună de la tatăl dumisale, cuconu' Barbu Dumitrașcu, fost președinte de tribunal, și nu vroia s'o piardă; căci zicea dumneaei:

«Bărbații, dragă, în ziua de azi is răi, toți ca unul; nu vezi dumneata: e plină lumea de divorțuri... da, da, așa — așa, draga mea, ce rizi... Azi o fată decît să se mărite mai bine să-și lege o piatră de gît și să se dea cu capul într'o fintină... da-da, nu ride, ascultă, draguță, ce-ți spun eu, și bagă bine în cap...»

Acestea erau teoriile tușii Ruxăndiței, și ele au fost adevărata pricină pentru care nu s'a măritat, căci urită, cum spun gurile rele, n'a fost: avea părul negru ca abanosul, pieptănat în două benzi, linse,

pe frunte; ochii negri, cu genele mari și sprincenele codate, — în sfârșit a fost mai mult frumoasă de cit urită domnișoara Ruxândița în vremea ei.

...Împrejur, răcoarea creștea umedă. Lăutarii, cucuieții pe estrada de scinduri, cîntau o romanță veche. Rîndunelele treceau ca niște fulgere prin văzduhul sineliu. Sufălări ușoare de vînt aduceau mirezme jilave de verdeață. Grădina toată înviase, vibra de viață, în soarele începutului de primăvară. Lacul, infiorat de sălciile pletoase, licăria ca argintul viu. Și pe aleiele largi lumea îmbrăcată în haine deschise trecea ca pe niște drumuri de lumină, îmbătată parcă de aierul acela limpede, de izbucnirea acea nouă de viață.

Domnul Dumitrașcu, cu pălăria pe ceafă, sorbia tacticos din halba cu bere, își ștergea mustățile albe și bărbuța de țap, și era foarte fericit. Cucoana Polixenia, mică și rotofeie, încă tînără în cununa de păr sur, avea o lumină galeșă, neobișnuită, în ochii negri ca două porumbrele. Domnișoara Nina, suptirică și plină de gingășie în rochia ei albă, se înroșia des și pleca genele negre, pe cînd domnul sublocotenent Tiberiu Isăcescu își răsucia mustăceoaara ascuțită cu un zimbet ușor. Iar tușa Ruxandîța sorbia din cînd în cînd din băutura galbenă și asculta taraful, c'o lumină de vis pe fața încrețită și plină de pudră.

Domnul Dumitrașcu își trecu voios o mină prin mustața albă, dată cu cosmetic, și strigă, dîndu-și c'o sfilră pălăria pe ceafă:

«Mai bem încă un rînd, *sapresti!*»

— Nu, papa, eă nu măi pot, ciripi domnișoara Nina, tremurîndu-și capul.

— Atuncî o regală...

— Nu, nu, nu măi pot...

— St!, nu, fără mofturi, am zis... Ce ți-e domnule și cu fetele astea, e un adevărat scandal! Mănincă și beaă ca niște vrăbii...

— *Parol*, papa, că...

— St!, s'a sfîrșit, am zis... *Chelner!*

— Îndată, vă rog!»

Chelnerul se opri scurt, cu șervetul subsuoară.

«Va să zică: o regală...

— *Parol*...

— St!, nici-un parol, nu crîcni, am zis... O regală va să zică... Și... și ălelalte *repetirt*, *sapresti*, cum zice Turcul... Dar scurt mă'n-telegi, camarade, scurt, militărește, în trei timpî și două mișcări... Aă auzit camarade, ha?

— Înda...

— St!, nu cricni!»

Çișmigiul era plin de freamătul mulțimii. Pe insula de la *Bufetul Monte-Carlo* lumea se îngrămădia zgomotoasă pe la mese. Pe lacul strălucitor treceau bărci albastre cu părechii tinere, umbrite de umbrelele colorate ca de niște flori uriașe. Și sălciiile de pe maluri își muiaă în unde pletele verzi-galbene și se oglindiau, răsturnate în adincuri.

Domnul Dumitrașcu, după ce mai băuse o bere, se înduioșase grozav: se uita cu dragoste mare la cei doi logodnici, cari își zîmbiau fericiți, — apoi căta lung la consoarta sa și ofta, mîngiindu-și îngîndurat barbișonul ud de bere:

«Sapresti, sint foarte fericit... Al dracului să fiu dacă nu sint eu acum fericit...»

Apoi, bătîndu-se cu palma peste frunte, strigă:

«A bun, minunat, bravo... O ideie... Să mîncăm aci!»

— Perfect, ciripi domnișoara Nina. Ah, Doamne, i-așa de frumos aci!

— O ideie genială, cuvîntă domnul sublocotenent, răsucindu-și mustața.

— St!, destul, aprobat, nu cricni... Chelner...

— Îndată, vă rog... BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Ce mîncare ai?

— Cremvirști! vă rog...

— St!, nu cricni! — Să aduci, — una, două, trei, patru, cincî, — cincî părechii... dar militărește, mă'nțelegi, în doi timpî și trei mișcări, ai auzit?

— Înda...

— Nu cricni!»

În jurul mesei se făcea haz mare de *nu cricni* al domnului căpitan.

Amurgul cuceria aleiele și desişurile verzi; de-asupra, în albastru, plutia un singuratec nor trandafiriu. Răcoarea umedă și miresmele creștea. Și taraful cînta o romanță bătrînă: contrabasul gema cu durere; viersul suptire al viorii tremura cu melancolie; naiul zvirlia triluri răsunătoare de privighetoare; iar glasul ghtaristului se innălta limpede spre cerul albastru, în picuratul molcom al ghtarîi:

«Luna doarme, luna doarme, amoroa-a-săăă

Peeeste dealuri, peste dealuri și cîmpii...»

Domnul căpitan suspina cu duiosie grozavă, mîngiindu-și țacălia: «Sint fericit, știi foarte fericit, Polixenio, pe onoarea mea... Scumpa mea Polixenie...»

— St!, tac!, Iancule, că te-aude lumea!» șoptia stacojie cucoana Polixenia.

— Ei și ce, ce-mi pasă mie de lume?» striga domnul căpitan și suspina iar, mai cu foc, tremurându-și bărbuța și ducind o mină la inimă: «Scumpa mea Polixenie!»

Chelnerul aduse crenvirștii cu hrean, și cu toții începură a mânca cu poftă și-a da drumul la țipete ascuțite, cu fețele încrețite:

«Iiii, teribil e de iute, domnule! — Pfiuuu! foc! — grozav!», se apucau cu minile de nas, își ștergeau lacrimile cu șervetele, și erau foarte fericiți.

Tinerii, după ce mîncară, se ridicară și porniră, agale, la braț, strînși, lipiți unul de altul, pe aleiele pline de umbră: domnișoara Nina își tremura cu gingășie capul, mlădiindu-se alene în rochia-i albă ca zăpada; domnul sublocotenent pășia țanțoș c'o mină la mustață, strîns în mondirul roș, înflorit cu șireturi negre. Ochiii tușii Ruxândiții începură a-i urmări pretutindenii.

Lumea se rărise. Umbrele amurgitului cerniau ostenite pe aleiele largi. Sălciile pletoase, inclinate deasupra lacului, păreau mai melancolice în lumina scăzută. Iar cei doi logodnici rătăciau fericiți, în mirezmele amețitoare ale primăverii, dispăreau la cotitura unei alei, și răsăriau iară în privazurile de verdeață: ea — o suptirică umbră albă; el, ca o pată roșie. Și ochii tușii Ruxândiții îi urmăriau neîntrerupt, c'o îndărâtnicie ciudată. Tinerii se arătară apoi pe lac, într'o luntre albăstră. Și era atita de frumoasă seara aceia de început de primăvară, că parcă anume era făurită pentru cei doi îndrăgostiți. Și'n aierul acela umed al amurgitului plutia ceva amețitor, ceva care făcea să vibreze în adîncurile sufletelor simțiri nouă, nebănuite, și să izvorească de-odată, ca o lumină mare, o nemărgenita dragoste de viață.

Și de-odată tușii Ruxândiții începu a-i tremura bărbia ascuțită; clipi răpede din ochi, și două lacrimi luciră la coada genelor și prinseră a luneca încet, nebăgate de nimeni în samă, pe fața sulemenită și zbircită.

Pe aleiele pline de umbră treceau la braț părechii tinere. Aburiri ușoare de vînt aduceau mirezme puternice. Taraful de lăutarî suspina ca într'un vis. Glasul ghtaristului tremura limpede:

«Te aște-ept a mea frumoasăăă,
Te aște-ept, te aștept și tu nu vii!...»

Iar naiul înfloria melodia bătrînă cu sfoase triluri de privighitoare. Și în vraja aceasta ciudată a înserării domnișoara Ruxândița plîngea

tainic, fără suspine, cu fața încrețită de o durere mare. Pe cînd domnul Dumitrașcu ofta, cu melancolie, cătră cucoana Polixenia, mîngiindu-și țacălia albă :

«Frumos e, domnule, frumos e... Știi parcă o sară ca asta n'a mai fost decît o dată.. Știi, ți-aduci aminte, Polixenio dragă, ți-aduci aminte, știi, cînd. dar, mă rog, nu mai zic nimic... Atît... Nu te supăra, scumpa mea Polixenie...»

Și cucoana Polixenia nu se supăra de loc, ci-l asculta c'o lumină nespus de galeșă în ochii negri ; iar domnul Dumitrașcu dădea capul pe spate, închidea din ochi și suspina tot mai cu foc, tremurîndu-și bărbuța :

«Știi, pe onoarea mea, sînt foarte fericit, Polixenio... Pe onoarea mea... Chelner...

— Îndată vă rog !

— Nu crîcni... Repetirt !

Și de-odată domnul Dumitrașcu întoarse capul spre tușa Ruxăndița, și se opri mirat cu sprîncenele ridicate :

«Na, na, șa, da ce 'nsamnă asta, Ruxăndițo ? Ce 'nseamnă plinsul ăsta, Ruxăndițo ? Eî, bravo, Ruxăndițo ?»

Iar domnișoara Ruxăndița prinse a rîde c'o undă de sînge în obraji :

«He-he-he... Bată-te să te bată, că comedios mai ești... Teribil hrean, grozav hrean, foc... Și nu, zău, ai crezut că plîng ? Eî, bată-te să te bată... Bată-te să te bată...»

Și tușa Ruxăndița rîdea tremurîndu-și trandafirii înflăcărați din pălărie și ștergîndu-și lacrimile c'un colț al șervetului, — pe cînd domnul Dumitrașcu și cu cucoana Polixenia se uitaîu mirați la ea și nu știaîu ce să creadă.

N. N. BELDICEANU.

ROIBUL

Pe roibul său înflăcărat
Viteazul se aruncă 'n scări:
E ceru 'n fund însîngerat,
Urlînd s'aude tunu 'n zări...
— «Te-așterne, roibule, nu-mî sta,
Ca volbura în zbor nebun
Să 'mparți cu mine soarta ta:
Ne chiamă strigătul de tun !»

Pornește roibul ca un zmeu
Cu lungi nechezete din piept :
— «Așa mi-e drag, stăpînul mieu,
Cu flinta 'n umărul cel drept
Și spada prinsă de mijloc
Cu tine 'n lupte să m'avînt...
Și-așa de-o fi să-mî cazî în foc
Ți-oîu fi tovarăș și 'n mormint !»

În foc s'azvirle înspumat
 Prin viscolul de plumbi și fum;
 Stăpînul însă, fulgerat,
 În șea se clatină acum...
 Se 'nnaltă roibul îngrozit
 Mușcind zăbala lui de fier...
 — «Stăpînul mieu, de ce-ai pălit,
 De ce luminile îți pier!»

— «Mă 'ngroșpă, roibule, pe loc,
 Și zboară iar de intră 'n rînd,
 Ascultă 'n urmă cu ce foc
 Ne chiamă trîmbița plingînd!»
 — «Stăpînul mieu, stăpînul mieu,
 Noi frați de cruce ne-am avut,
 Cu tine vroiu să dorm și eu,
 Să-ți fac din coamă așternut...»

C'un plumb din flinta ta eü vroiu
 Să fiu în pulbere culcat
 Și să despice cu tine-apoi
 Văzduhul morții 'ntunecat...»
 Dar stă voinicul fără glas
 Spre roibul său nefericit —
 Și 'n holde singur a rămas
 De-ai săi ce 'nfrinți, l-au părăsit.

Pe sus trec răpezi corbi 'n vînt
 Și 'n țipete răzleți cobor,
 Dar, neclintit, de jale frint,
 Stă roibul strajă prăzii lor...
 Și-a stat așa el lăcrămind
 La capul mortului iubit, —
 Se auzia și-acum urlînd
 Departe tunu 'n Răsărit.

Cînd noaptea áripa și-a 'ntins,
 Supt stele, plîse cu amar...
 Și bietul roib de jale 'nvins,
 Tîrziu, porni de-acum fugar.
 De-atunci, un glas îndurerat
 Plutește 'n noapți pe cîmp mereu;
 — «Pe unde dormi neplins, uitat,
 Stăpînul mieu, stăpînul mieu!»

N. VULOVICI.

CÎNTEC VECHIÛ

Ai miei n'au știut sclăvia:
 Liberî supt albastrul cer;
 Cîrmuit-au oastea turmii
 Cu voinicul braț de fier!

Legea lor? Natura-mamă
 Ea i-a legănat la sîn;
 Sfîntul soare li-a fost jude,
 Cartea legii, cer senin...

Sus în munți avură templu;
 Preot, codrul; cîntăreț
 Bucium întrerupt de freamăt,
 Tulnicul sunînd sumeț.

Îndreptați într'a lor cale
 De luceferii cerești
 Aū păstrat neamului nostru
 Cîntecelc voinicești.

Cîntecul robiei grele
 Nu-l cînta nici tatăl mieu;
 El nu s'a știut supune;
 Cum voiți să știu și eü?

I. G. SORICU.

Reproducerea oprită.

PARTEA ÎNȚAIA.

VII.

În sărbătorile acelea ale primăverii se dezvăluie, odată cu florile livizilor, și începutul iubirii lor, — o iubire tânără pe care amîndoi o simțiau și-o vedeau unul în ochii altuia, însă nu îndrăzniau să și-o mărturisească încă prin cuvinte.

Ziua nu se mai despărțiau, și acum găseau nesfîrșite subiecte de vorbă. Bătrînii îi priviau cu zîmbete, își mîngiau bărbile și băteau mai vioiu cu cărțile în măsura de nuc. Visul bătrîneței lor prindea să se izbîndească.

Și zilele cele trei ale Paștilor le duseră împreună cu cozonaci, cu pască și cu ouă roșii. Ieșiră în haine nouă, deschise, în lumina soarelui întinerit, își amestecară bucuria lor cu bucuria tuturor, se plimbară pe străzi mai curate parcă, intrară la scrînciobele împodobite cu brad, trecură prin îmbulzeli pline de zarvă veselă.

Pretutîndeni curgea o viață nouă parcă. Treceau părăsiți tinere în-suflețite de petrecerile întinse ale acelor zile; flăcăi și fete suiau din Vatră spre muzicile tîrgușorului. Hoii porniau în curțile crîșmelor supt scrînciobele care scîrțiau învîrtindu-se. Negustori treceau cu panere de portocale, strigau în toate părțile, cîntîndu-și trăgănat numele marfei. Jocuri de noroc se înjghebau în dosul porților, în roți dese de băieți. La popici sunau gologani, se făceau prinsori pe «soț ori fără soț», oameni cu ochii mai luminoși ca de-obicei, zvîrliau bilele, li priviau mersul cu luare-aminte, pînă ce intrau în cele nouă bucăți de lemn cutremurîndu-le cu sunete uscate. Se auziau strigăte: «Șapte-s mari!, opt is mari!» Une ori cei cu soț ori fără soț se zvîrcoliau într'o ceartă grăbită, se rostogoliau îmbrățișați în drumul de

nisip al boambeii, se ridicau fără pălării, cu fețele roșii, și se priviau cu gîturile întinse ca doi cocoși gata de luptă.

În mijlocul curții, pe bănci de brad, cîntau lăutarii. O scripcă tremura suptire; o trîmbiță făcea întorsături, cînd mai tari, cînd mai slabe, cînd răgușite, desperate parcă; o ghitară însemna tactul cu bombăniri adînci, — și jocurile porniau une ori furtunoase, une ori doimoale, în soarele fierbinte și'n praful luminos care se ridica vîrtej.

Scaunele încărcate și felurit colorate ale scrînciobului se înălțau, se coborau. Unii cinstiau vin, opriți sus în cruce. Fetele rideau, țipa ușor în coborîșurile repezi. Și, cînd roata se opria, se auzia sunetul de toacă al lemnului și strigăte răgușite: «Hai la scaun! Hai la scaun!».

În toate părțile domnișoara Tinca era întîmpinată de cucoane bătrîne și tinere, care o cunoșteau. Se opriau în mijlocul drumului, supt umbrelele colorate deschis, și începeau vorba. Din cînd în cînd se uitau cu luare-amintă la Vasile, îl măsurau cu ochii, îl cîntăriau din răspunsuri, apoi, cu zîmbete de înțelegere, se întorceau spre bătrîni. Acuma se știa: «tinerii erau ca și logodiți...»

Vestea aceasta se răspîndise ușor: cuconu'Iorgu, subprefectul, o șoptise în taină nevastei.

Acuma cucoana-Casuca, femeie grasă, însă frumoasă încă și cu pe-lița obrazului suptire și lucie, prinsese mare dragoste pentru Tinca. În ziua a doua de Paști, seara, după lungile plimbări la scrînciobe și hori, printre muzică, fete cu ochii aprinși ca de o suflare de dragoste și flăcăi cu liliac în pălării, — cucoana-Casuca își luă osteneala să vie pînă acasă la cuconu-Andrieș să-î vadă fetița. Îi spusese încă de cu ziua că va veni s'o viziteze și să mai stea de vorbă.

Iute, ca într'o izbire de vînt, sosi dumneaei, dădu bunăseara și se trînti pe un scaun.

Întăiu se uită mult la față cu ochii ei negri și frumoși. Apoi dintr'odată începu să vorbească despre o mulține de cucoane vecine ori prietene. Grația cu fața plină de zîmbet, dădea din amîndouă minile moi și grăsuțe, apoi deodată se opria și se uita iar, cu dragoste mare, la Tinca.

Maî vorbi și despre încurcatele afaceri ale gospodăriei sale, despre cloști, despre slugi, care sînt foarte rele în ziua de azi, despre cozonaci, cari s'au cam dogorit, însă sînt foarte gustoși și se ieau fișii-fișii, despre pasca cu smîntînă, care e ceva cu totul fin, — și dintr'odată se înduioșă, îi veniră lacrimile în ochi, se sculă, apucă pe «fetiță» în brațe și o sărută, cu înduioșare pe frunte și pe păr.

După ce se așeză iar pe scaun, oftă adînc cu ochii umezi de lacrimi.

«Totdeauna, dragă puicuță, pe mine mă apucă așa jalea... Dacă te știu de mititică fără mamă... Ai crescut așa: tata, oricum o fi, ca mama nu-î; căldura lui e ca toampla, a mamei e ca vara... — Apoi se întoarse spre cuconu-Andrieș. — Ei, cucoane-Andrieș, să fi avut eu copii, cât mi-ar fi fost de dragi! Dar eu n'am avut nici-unul... Poate și de asta sînt așa de necăjită...

— Da' ce năcaz, cucoană Casucă? zise cuconu-Andrieș. De bine, trăiești bine, slavă Domnului; lipsă nu duci, sănătoasă ești... Năcazul matală să-l aibă fiecare, bine ar fi...

— Ei nu, cucoane Andrieș, nu, răspunse încet, dînd din cap, nevasta lui cuconu-Iorgu; știu... tot sînt unele necazuri... Iorgu, îl cunoști, e bun ca pînea cea caldă, dar ce folos! cărțile îl omoară! Dacă n'ar fi cărțile celea, să le ardă focul!, n'aș mai zice nimic...

— Ei, ce să-î faci!, murmură bătrînul Lunceanu.

După o tăcere scurtă, ochii cucoanei se umplură dintr'odată de zîmbet:

«Ei, dragă puicuță, pe cînd logodna? Spune răpede, că eu n'am răbdare...»

Tinca zîmbi și-și plecă ochii în jos.

«Dă, cucoană Casucă, zise bătrînul, cînd s'o putea. De-acum mult pînă departe nu-î...

— Apoi nu, nu trebuie întîrziere... Să știu, cucoane Andrieș, că o să vă găsiți beleaua cu mine... Mai răpede, cucoane, mai răpede!... Spune și mata, puicuță, o vorbă, mai pune-î pe foc... Hei, cucoane! știu eu! tinereța-î aprigă! Cit de degrabă, asta-î! S'ascuți ce spun eu...

— Bine, cucoană Casucă, asta nu-î greu. Numai să fie bine...

— De asta n'ai grijă... Doar ne cunoaștem, știm și pe băiat..

— De potrivit, se potrivesc ei, zise încet bătrînul, li mai trebuie noroc.

— Aici ai vorbit bine, cucoane Andrieș!, oftă cucoana Casuca, și ochii din nou i se umeziră.

După multă vorbă aprinsă și înduioșare, cucoana-Casuca sărută pe amîndoi obrajii pe Tinca și plecă dînd lui cuconu-Andrieș grija să se grăbească, că altfel nu-î de chip. Bătrînul mai stătu de vorbă un răs-timp cu fetița lui, apoi se simți obosit de multele plimbări de peste zi.

«Tu mai stai, Tincuță? întrebă el încet. Mie mi-î cam somn.

— Du-te și te culcă, tătucă, zise fata. Eu mai staș puțin.

— Hm! Te gîndești la ce-a spus cucoana Casuca? Bună femeie, numai că vorbește cam mult.

— Are inimă bună, răspunse Tinca. Cînd mi-a adus aminte de mama, plîngea...»

Bătrînul oftă, turburat de vechi aduceri-aminte, își sărută fetița pe frunte, și se duse să se culce.

Tinca rămase singură la masa rotundă, pe gînduri, în lumina lămpii.

Își simția sufletul înduioșat de dragostea care, încetul cu încetul, de la venirea lui Vasile Negrea, o pătrunsese, își simția sufletul înduioșat, plin ca de o primăvară nebănuită pînă atunci. Și se gîndia la cel care o cucerise. Își aduse aminte de copilul zburdalnic de altă dată, la care se uita cu teamă, ca la unul ce era mai mare, deșteptă din trecut vorbe și întîmplări care atita vreme stătuseră îngropate ca supt o spuză. Și-l văzu de odată întors din oaste, voinic, cu mustăcioara castanie răsucită, vorbind tare de multe lucruri și privind-o cu oarecare nepăsare. Acum vede ea bine că nepăsarea aceasta a chemat dragostea ei, — o dragoste sfoasă, pe care nu știe dacă ar putea să i-o spuie prin vorbe vre-odată, dar pe care el ușor o înțelesese dintr'un zîmbet mai dulce, dintr'un schimb mai lung de priviri.

Acuma simția ș'un fel de mîndrie, cînd îl vedea schimbîndu-se la față în apropierea ei: cînd îi asculta glasul, mai moale parcă; cînd o ruga c'o jumătate de vorbă și c'o privire întreagă; cînd îi lua brațul ei supt al lui, tare și plin, și i-l strîngea ușor... Toată ființa cu tot sufletul se purta spre el. Ar fi vrut să-l audă vorbind, să-i spuie cu un glas ca o cîntare că i-l dragă mai mult decît orice pe lume, să se facă supus, să-i cerșească o sărutare... Și atunci tot ea s'ar fi simțit mai mică, tot ea mai plină de iubire, gata să plîngă, gata să rîdă, gata să moară...

Și sta acolo în lumina lină a lămpii, cu obrazul în palma dreaptă, și cu cotul pe masă, și toate gîndurile i se încheagă în icoane. Îl vedea pe el acuma, cum îl văzuse în multe dăți de cînd venise. Și vedea mai ales ziua din ajun și ziua aceasta a doua a Paștelor, cînd întreg fusese al ei, pășise alăturat de ea, îi vorbise, îi șoptise și-i dăduse a înțelege atît de multe...

Se gîndia și se întreba cum îi venise toată iubirea aceasta? Întăi fusese o neliniște, pe urmă o dorință, pe urmă o noapte de nesomn. Îi veniseră lacrimi de înduioșare, îi veniseră avînturi mari, își simția un suflet de foc, ea, care fusese așa de blindă și așa de potolită. Da, — parcă ea însăși se speria de înflăcărarea care o cutremurase dintr'odată și o deșteptase într'un freamăt de viață nouă.

Încet-încet dragostea cu gîndurile o duseră îndărăt, în anî tot mai îndepărtați. Vorbele cucoanei-Casuca dezvăluiseră o veche durere. — Își aduse aminte de o curte mare, boierească, la marginea unui parc, în fața unui lac luciū în care se vedeau nourî, bucăți de cer ș'o casă mare de piatră, casa lor, răsturnată. De tată nu-și aduce aminte.

Era în leagăn cînd murise, prăbușit într'o ripă de niște cai. Maică-sa, palidă la față, cu părul bălan cîrlionțat, tremurînd la suflările cele mai ușoare, o purta în brațe, o ridica și o săruta în bărbie. Apoi cînd venia cuconu'Andrieș, îi ieșiau amîndouă înaintea — fetița în brațe —, cu capetele alăturate, și amîndouă îi zîmbiau, amîndouă îl priviau cu ochii albaștri înflorînd supt sprîncene întunecoase.

Și de-odată dispare casa mare, parcul și lacul luciū. Și fetița vede pe maică-sa pălită la față, în haine închise, pășînd tăcută, fără vorbe, fără zîmbet. Cuconu-Andrieș își iea singur nepoțica în brațe, o alintă, o sărută, dar ochii îi sînt plini de durere, parcă plutește în ei o apă turbure. — Și fința tăcută și palidă care fusese maică-sa adormi într'o zi, de veci. Dar de-atunci fata se lipi de pieptul omului care numai într'o noapte albise; simți că ea era o mîngîiere, singura și cea din urmă mîngîiere, — și-l iubi tăcută, îi lumină mîhnitele zile de toamnă.

Acuma, iată, în viața ei închisă, acoperită ca de un nor, năvăli un val de soare. În lumina care se făcea, i se părea că i se deschide o poartă, spre necunoscute țermuri de fericire.

Fata ridică ochii spre ceasul de buzunar care țacănia ușurel pe masă. Era tîrziu, ceasurile douăsprezece și jumătate. Se ridică în picioare și trecu de cîteva ori pe covor, de la masă pînă la ușa de din față. Ochii, cu luminile mărite, negre, luciau ațintiți, plini de gînduri.

Într'un tîrziu, încet, începu să se dezbrace. Trecu pe d'innaintea oglinzii, dădu drumul pe umeri valului auriu de păr, îl prinse între degetele suptîri și-l împleti înr'o coadă groasă. Stătu apoi dreaptă, privindu-se cu luare aminte, c'o lucire de zîmbet pierdută pe obrazul alb.

Și, după ce suflă în lampă și se grămădi supt plapomă, începu iar a se gîndi la zilele din urmă ale neînsemnatei sale vieți. Apoi se întoarse spre viitor, — cu tot sufletul, cu toată dragostea adîncă care o cuceria tot mai mult.

(Va urmă.)

MIHAIL SADOVEANU.

CUGETĂRI

Dacă mergi îndată după deschizătorul de cale, n'ai voie să te plîngi că drumul e greu: n'ai știut să aștepti.

Omul de geniu lucrează pentru omul de talent, iar omul de talent pentru compilator.

A P U S...

Lui Al. Verner.

Încet, încet răsună la schit părăginit,
 A clopotului limbă în tristul asfințit.
 Un schimnic alb coboară cu pasul ce se teme
 Pe treptele mîncate de carî ca și de vreme.
 În liniștea chiliei el merge să se culce
 Apusul îl petrece zîmbind în urmă-î dulce.

Bătrînul crapă ușa, o rugăciune 'ngînă,
 Privește la icoană pe-a cerului stăpînă,
 Apoi oftînd se 'ntinde în pat, cu mîni pe piept...
 I-e somn, abia răsufală, și totuși stă deștept.
 Nimic nu-l ține 'n viață, nimic în moarte-l chiamă,
 Un gol întins i-e 'n suflet: un zîmbet nu-î... o dramă!...
 Nimic, nimic... și noaptea, coboară 'ncet, încet;
 La geam, cădelnițează din ramuri de brădet
 Miresme de rășină al nopții vînt tihnit.
 Încet, răsună clopot la schit părăginit.

Ce te-ai făcut în lume, iubire depărtată?
 Te-ai dus, și-ai luat cu tine și inima-mi de-odată!

D. NANU.

CRONICĂ

În «Transilvania», revista Asociației ardeleni, a apărut trei conferințe ținute la Sibiiu cu privire la Vasile Alecsandri. Acum ele se înfățișează în volum: «Vasile Alecsandri, trei conferințe publice» (Sibiiu, 1905). Conferențiarii sînt d-nii I. Beu, V. Bologa și I. Borcia, acesta din urmă colaboratorul nostru și unul dintre puținii tineri cari în Ardeal își dau samă pe deplin de rostul și valoarea curentelor culturale din România. Toate trei conferințele sînt redactate ușor, într'o limbă foarte bună. În a doua e poate prea dese ori citată o operă a unui bătrîn pensionar căreia la noi nu i s'a dat nici-o importanță.

Cărticica formează n! I din «Biblioteca despărțimîntului Sibiiu» al Aso-

ciației. E ideie foarte bună aceasta de a da o viață deosebită secțiunilor acestei mari instituții de cultură. Dacă s'ar merge mai departe și s'ar lucra bine pe această cale, secțiunile ar putea fi pentru Romîni ardeleni ceea ce sînt pentru Italiani, de multă vreme, «societățile de istorie națională» din orice oraș de provincie al lor.

*

Și iată că d. Amos Frincu, președintele secției din Cluj, înțelege, din parte-i, să întemeieze cu adevărat și să îndrepte spre scopuri folositoare și această secție. O «bibliotecă» a început să apară și acolo. Cel d'întîi nr. se cheamă «Ce să facem». Răspunsul e foarte cuminte și bogat. În acest program, desfășurat pe 29 de pagini, se cuprind aproape toate mijloacele de îndreptare ce se pot gândi de către un om prevăzător și iubitor de neam pentru înălțarea culturală — în cel mai larg înțeles — a țărănimii noastre de acolo. Se vorbește de toate, de la o mai largă și binefăcătoare organizație a băncilor până la bibliotecă populară, la biblioteca centrală și la o culegere de traduceri ieftene. Din partea mea, făgăduiesc a da una pentru această culegere. Aș da și bibliotecii centrale cîte cărți am la mine din ale mele, dacă mi s'ar spune în mîna cui le pot încredința la București. Foarte nemerită și ideia de a sufla puțin duh de iubire și de frăție față de cei mulți și săraci, cu averea și cu învățătura, cu ajutorul studenților romîni de la Cluj, cari învață așa de «corect» și de «nobil» pentru a fi doctori în drept și oameni mari prin cîte un întunecos colț de Romînime, fără ca până acum rostul lor să se fi simțit în mișcările de cultură ale acestui neam.

*

O serbare pentru popor, cu expoziție de lucruri vechi și de lucruri nouă, folositoare nevoilor de astăzi, cu conferinți și bună înțelegere între săteni și surtucari, s'a și dat la Feleac, unde este încă o veche biserică românească din vremea lui Matiaș Corvinul, veche și frumoasă biserică împodobită gotic, în care au slujit și preoți cari purtau titlul mare de Vlădică și hirotonisiau. Cu acest prilej, foaia românească din Cluj, a protopopului Dăian (un vechiu gazetar), «Răvașul», a dat în două n-re vederea bisericii, precum și legătura și o pagină din evanghelia slavonă scrisă în Moldova de Logofătul Isac, al lui Ștefan-cel-Mare și dăruită «Vlădicilor» Feleacului. Cei ce se interesează de vechea artă din aceste părți ar trebui să-și iea numerele din Maiu ale «Răvașului».

*

Pentru informarea publicului ardolean, începe o serie de «Foiletoane» în *Tribuna* din Arad un scriitor bucureștean care iscălește *Fidelio* și în care se recunosc ușor însușirile d-lui Il. Chendi.

*

«Robinson în Țara-Românească» e o povestire moralisatoare de d. I. Gorun (Al. Hodoș). Ea nu e nici-odată banală, întîi pentru prea-frumoasa limbă pe care și acum o întrebunțează scriitorul; apoi pentru adîncimea de ob-

servație sufletească (mai ales în urmărirea unei descoperiri de ucigaș). În sfârșit, pentru simpatia adevărat omenească ce inspiră unele tipuri. O unitate artistică era greu de atins într-o carte unde autorul avea sarcina de a înfățișa astfel încît să fie iubite, toate aspectele vieții satelor noastre.

*

În cunoscutul anuar al științii istorice Jastrow (*Jahresberichte der Geschichtswissenschaft*) d. N. Densușianu vorbește despre literatura noastră istorică de la 1897 la 1903. D. Densușianu e și insuficient și foarte pârtenitor. Totuși străinii așteptau de la d-sa o informație exactă și obiectivă.

*

Din «Analele Academiei Române» s'au pus în vînzare trei fascicule: una de d. Onciul (*Datele cronicelor moldovenești asupra anilor de Domnie ai lui Alcxandru-cel-Bun*) se ocupă cu chestia dacă anul se începea în Moldova de la 1400-1433 la 1-ia Mart; a doua, de d. Radu Rosetti tratează despre Ungurii din Moldova și episcopiile catolice din această țară; cea de-a treia cuprinde întregiri la biografia lui Neculce de d. I. Tanoviceanu, care, dacă n'ar tipări decît rezultatul studiilor sale genealogice, ar fi vrednic de mulțămîta (se știe însă că d-sa face cel mai mare rău reputației sale, publicînd volume întregi de acuzații nedrepte și cu totul necuviincioase la adresa mea).

*

Serbarea desvălirii statuii ridicată lui Alecsandri la Iași s'a amînat, pentru anumite stricăciuni ce avea monumentul. Astfel rămîn premature atîtea măsuri luate din toate părțile pentru sărbătorirea amintirii poetului. A fost vorba în această cronică de conferințele ce s'au ținut la Sibiiu; «Luceașărul» va apărea într'un număr consacrat lui Alecsandri. Din Iași mi-a sosit o listă de subscripție pentru o medalie, apoi o înștiințare de la Primăria locală că acea medalie nu e bună și că vînzătorii n'au nici-un drept să vorbească în numele Primăriei. După aceasta, a fost vorba de un album, pentru alcătuirea căruia se va cere concursul tuturor scriitorilor romîni. Sînt atîția «scriitori» însă în această țară, și printre ei o sumă căroră nu li poți întinde mîna nici de milă! În numele comitetului serbării cereau contribuții doi domni pe cari nu-i cunosc și prin urmare nu-mi pot da samă ce fel de album ar înțelege să facă, și cu cine. Dacă invitația ar fi venit din partea lui A. C. Cuza, despre care leșenii uită mai totdeauna că trăiește în Iași, la îndemîna lor oricînd, sau dacă s'ar fi făcut direct de înțeleptul bătrîn ce este d. Petru Rășcanu, atunci ar fi altă vorbă. Așa însă cum sînt lucrurile, nu poți cînta laudele lui Alecsandri într'un cor în care — mai știi? — poate că sînt primiți a cînta și mîgarii.

*

Două înștiințări către două categorii de persoane care se interesează foarte de aproape, fără a ni face însă nici-o plăcere, de mersul acestei reviste:

Întîiu, celor ce trimet manuscrite și se întrebă apoi, cu grija firească a părintelui, ce s'a făcut opera lor, li rîspundem, odată pentru totdeauna, că

ce e bun se publică, iar ce nu se publică ar fi să fie mai bun și atunci l-am fi publicat. Iar dumnealor, bătrini și tineri, bărbați și femei, iată ce să facă. Dacă, să zicem, într'o lună-două, «Sămănătorul» nu dă la iveală produsele poetice ce a primit (și, n'aveți grijă, poșta română e implacabilă: transmite cu sfințenie **tot**), atunci să le trimeată autorii la revistele «rivale», întovărășindu-le cu o scrisoare în care să arăte că și ei cred că aici scriu «rușinile literaturii, școlii», etc. romîne și că de aceia unde se vinde un milimetru de «Sămănător» se vinde un chilometru din publicația respectivă (și nu respectabilă). Astfel, vor izbuti.

Al doilea, răspundem celor căror nu li plăce felul nostru de a fi și de a scrie și cari-și dau osteneala să clevețească, în așteptarea unei «polemice», în jurul căreia să se ație șolticii de stradă, că, de și am dori să mulțămim orice suflare și făptură românească, nu ne îngăduie puterile, care sînt așa cum le vedeți, număr de număr. La taifas nu putem sta. Avem atîtea lucruri folositoare de spus, încît nu ne lasă inima să pierdem vremea. Activitatea literară critică nu trebuie să fie un asalt de mojiții. Cînd trebuie, se spun anumite lucruri, care nu privesc persoane, ci curente, direcții. Unii din cei ce au dreptul și datoria să se simtă atinși, trag folos. Sînt cei cari nu răspund. Ceilalți sînt indiferenți, fiindcă, tocmai fiindcă au răspuns, dovedesc că sînt incorigibili.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Revista științelor medicale» e o foarte frumoasă publicație științifică ce apare supt direcția d-lui dr. I. Cantacuzino. Nici-o revistă străină similară n'o întrece prin bogăție și îngrijire. Cînd oare se vor putea avea astfel de publicații și pentru istorie sau filologie, care cer și mai mult reviste naționale?

N. IORGA.

*

«Biblioteca pentru Toți» a librăriei Leon Alcalay continuă să popularizeze, spre folosul culturii noastre, operele marilor scriitori ai literaturii românești. În patru numere consecutive (224—225 și 226—227) încep a se tipări *Scrisorile între Ion Ghica și V. Alecsandri*, minunatele documente literare ale renașterii României. Editarea lor din nou e o idee cu atît mai fericită, cu cît vechea ediție — mult mai scumpă — se trecuse cu totul, iar cea nouă se face pentru prețul cel mai ieftin cu putință.

Într'un alt nr. (223) al Bibliotecii, d. B. Marian traduce opera Carmen-Sylvei, «O Rugăciune». Traducătorul și-a îndeplinit munca după puteri; dacă traducerea nu arată calități literare îi lipsesc și defecte de acelea ce nu se iartă.

I. SCURTU.

CÂNTEC BARBAR

— *Ne-am despărțit tîrziu ascură,
În corturi horda noastră doarme,
Dorm cei ce vor să mi te ceară;
Ei pază ție stai pe-afară
Cu brațul încleștat pe arme.*

*N'ai zis cuvîntul nici-odată!
Cu mîințile de friguri prinse,
Eu parc 'aștept să văd brăzdată
De-un trăsnet lumea astă toată,
Cînd mișcă buzele-ți aprinse.*

*Al feței tale alb de lapte
Copilo, pare că mă cheamă.
Pe buze-mi vin duioase șoapte,
Dar ochi-ți plini de neagră noapte,
Prea bine știi, mi-ar face teamă.*

*Și nu știi ce porniri vrăjmașe
Să-mi primblu hordele mă'ndeamnă
Pe unde-s mîndrele orașe
Și regi cu chivere trufase,
Ca să te fac pe tine Doamnă.*

*O grijă noaptea mă'ncovoaic,
S'ascult ce nume ai pe buze.
Cînd vii, genuchii mi se'ndoaie,
Cu ochii umezi de șiroaie
Mă plec, mai bine să s'auză.*

*În ochi de șarpe ai, copilă,
Venince-aprins în piept să-mi fiarbă
Nu pune dreapta mea umilă
Să facă pe pămînt vr'o silă...
Căci trist e numai cîmp și iarbă.*

ION BĂRSEANUL.

CUGETĂRI

E un om mare acela care poate fi tot așa cu oricine.

*

Situațiile sînt cînja mediocrităților. Omului mare i se dau une ori, dar nu umblă cu dinsele.

*

Arma prostului caută arma, nu carnea.

*

Cine bate la ușă? Pune masca!

*

Lumea crede mai viteaz pe actorul care joacă bine pe Napoleon I-ii decît pe umilul ostaș ce cade luptînd.

*

Ce dai mai mult decît formele, nu e privit ca un prisos, ci ca un abus.

*

Cuvîntul e un trădător, care ascultă la ușa ideilor și spune ce-î vine la socoteală.

X.